

A képzési folyamat hatékonyságának javításáról

(Fordítás a *Vojennaja Miszl* 1973/5. számból)

Az SZKP KB és a Szovjetunió Minisztertanácsának határozatában a felsőfokú képzettség további javításának lehetőségeit össz-szövetségi, a hadseregben az oktatási intézetek kiképzési értekezleten tárgyalták meg. A hozzászólók kiemelték az oktatási intézetek további tevékenységének tökéletesítését és a sokoldalúan képzett, a technikai forradalom követelményeinek megfelelő káderek felkészítésének további javítását és annak lehetőségeit.

A tisztképzés javítása megítélésünk szerint nem igényli a kiképzési idő növelését. A tudomány és technika napjainkban olyan gyors ütemben fejlődik, hogy a képzési időszakban oktatott technika több esetben addigra megváltozik, mikorra a hallgató elvégzi a főiskolát és a csapathoz kerül.

A nemrégén megszerzett ismereteket rendszeresen fel kell frissíteni és bővíteni, mert különben az „ismeretek előregedésének folyamata” gyorsuló tendenciájú lesz, mely érinti a teljes káderállományunkat. Ilyen körülmények között a képzési idő megnövelése nemcsak hogy a problémát nem oldja meg, hanem növeli a szakadást a tanintézetben kapott ismeretek és a gyakorlati követelmények között, amelyet a csapatgyakorlat már ma nem enged meg, de holnap méginkább nem.

Következésképpen a szakemberek felkészítésének legjárhatóbb útja — összhangban a korszerű követelményekkel — nem a képzési idő megnövelése, hanem minden tanóra hatékonyságának növelése azzal, hogy a hallgatók olyan elméleti ismereteket és gyakorlati jártasságot kapnak, és azokban olyan tulajdonságokban fejlesztenek ki, amelyek nemcsak biztosítják az első beosztásukban a gyakorlati feladataik sikeresebb végrehajtását, hanem önállóan is képessé válnak az új technika és rendszerek, valamint azok alkalmazásának gyorsabb ütemű elsajátítására.

Ehhez, a szakismereteken kívül egy-egy adott, konkrét típus, eszköz alkalmazása rendkívül szükséges, és feltétlenül szükséges olyan elméleti alapokat adni és a kutatómunka jártasságával a hallgatókat „beoltani”, továbbá megtanítani őket az ismeretek önálló elsajátítására és az elméleti ismeretek alkalmazására, a felmerült gyakorlati feladatok megoldásában.

Ezek a feladatok kötelezik a tanintézeteket; a képzés tartalmának és

módszereinek állandó tökéletesítésére; az oktatási bázisok fejlesztésére; az oktatási folyamat hatékonyságának szüntelen növelésére; a képzési folyamat fejlesztése alapján.

A képzési folyamat fejlesztése nem eredményezheti a tanórák és a hallgatók pszichofiziológiai túlterhelését, hanem az oktató munka maximális hatékonyságát biztosító, a meglévő lehetőségek, és eszközök leghatékonyabb kihasználását.

A munka hatékonyságának állandó javítása minden emberi tevékenységben nagyon fontos. „A munka szabályai” című emlékeztetőben „hogyan kell dolgozni”, amely a V. I. Lenin fogadó szobájában volt ki függesztve — a szovjet hatalom első éveiben — található ilyen szavak, „Úgy kell megtanulni dolgozni, hogy a munka könnyű legyen és az élet állandó iskolájává váljon.”

Ha ezeket a szavakat a tanintézetek tevékenységére vonatkoztatjuk, akkor tanárok és hallgatók munkájának is célirányosnak, vonzóknak és mindemellett hatékonyknak kell lennie. Ezeknek a megvalósítását a képzési folyamat intenzitása szempontjából is vizsgáljuk.

Napjainkban a katonai tanintézetekben az oktató-nevelő munkának gazdag tapasztalatai halmozódtak fel, és a tanintézetek pedagógiailag jól felkészült káderállománnyal és korszerű kiképzési bázisokkal is rendelkeznek. Korábban jelentős tudományos kutatómunkát végeztek a hallgatók képzésének további javítása érdekében, minden feltétel megvan a kiképzési folyamat javítására, a katonai szakemberek felkészítésének további tökéletesítésére.

A képzési folyamat hatékonysága javítása magába foglalja — amint ezt több oktatási intézmény tapasztalatai mutatják —:

- a hallgatók részére oktatott tananyag gondos megválasztását;
- az oktatás módszertanának tökéletesítését, a leghatékonyabb módszerek és eljárások bevezetése, valamint az oktatás technikai eszközök alkalmazásának alapján;
- az oktatási tananyag minőségének javítását (irodalom, szemléltető eszközök, módszertani kidolgozások, hadműveleti-harcászati, szakharcászati feladatok és egyéb oktatási tananyag stb.);
- az oktatói állomány módszertani és szakmai elméleti felkészültségi színvonalának rendszeres javítását;
- az oktatási intézmény anyagi bázisának fejlesztését;
- az oktatástechnikai eszközök széles körű felhasználását a képzésben a hallgatók sikeresebb elméleti felkészültsége érdekében, és úgyszintén az oktatottak táborig (légi, illetve tengeri) kiképzésének javítását, valamint azok erkölcsi-pszichikai felkészítését;
- a tanintézet állománya munkájának és pihenésének szabályzat szerinti feszes megszervezését;
- a szocialista versenymozgalom fellendítését a képzés hatékonyságának és színvonalának növelése céljából az ösztönzők kimunkálását, kifogástalan munkafeltételek biztosítását, a munka szigorú szabályozását (normázását);
- a képzési idő célirányos közvetett és közvetlen idővesztés nélküli gazdaságos és hatékony kihasználását.

A képzés javítását biztosító irányzatok teljesítése határozta meg az oktatási tanintézet tevékenységének minőségét a múltban is.

Mint ismeretes a követelmények a tanintézetek által kibocsátottakkal szemben az utóbbi időben jelentősen megnöttek. A tantervek és a kiképzési programok zsúfoltabbá váltak. Mindez arra kötelez bennünket, hogy új, sokkal magasabb érdekek vizsgálatával közelítsük meg ezt a feladatot a képzési folyamat tökéletesítésének megoldását.

A vázolt irányzatok természetesen nem merítik ki összes lehetőségét a képzési folyamat hatékonysága javításának valamennyi tartalékát. Állandó kutatást kell végezni az oktató-nevelő munka területén és határozottan el kell vetni a régít, az elavultat, és bátran alkalmazni az újat, a hatékony eljárásokat. A tanintézetek igen sok lehetőséggel rendelkeznek még, amit még nem használtak ki.

A parancsnoki tisztí főiskolák többségében a harcászati kiképzés során több kérdést szükségtelenül ismételnek. Néhány tanár ahelyett, hogy a hallgatókat a harcászati ismeretek alapos elsajátítására készítetné és olyan feltételeket teremtene, amely szükségessé tenné a korszerű harc törvényszerűségeinek alapos elsajátítását, mély értelmezését, a hallgatókat „beidomítják” a szűk gyakorlati kérdések megoldására, egyszerű helyzetben, ismerős terepen, ami nem váltja ki belőlük az alkotói elméleti tevékenységet.

Ugyancsak az mondható néhány műszaki tisztiiskoláról is, ahol még mindig sok időt fordítanak a konkrét, perspektívtalan eszközök tanulmányozására, ahelyett, hogy alapos műszaki ismeretet kapnának, amely megalapozná az új perspektivikus haditechnikát.

A képzés egyik alapelve az, hogy minden konkrét, egyedi és részfeladat a legjobban az általános ismereteken keresztül sajátítható el, az általános és absztrakt fogalmak segítségével.

A részfeladatok sikeres végrehajtása, különösen az olyan tantárgyaknál, mint a harcászat-hadműveleti, művészet, műszaki kérdések csak az általános elméleti kérdések, törvények és törvényszerűségek ismerete alapján történhet. Ettől az elvtől eltérve a képzésben összeszűkül a fejlődés, a hallgatók tudományos felkészültségének lehetősége és a feladatok végrehajtásának alkotó végrehajtása.

A tananyag megválasztása, a tanintézet által kibocsátottak ismereti terjedelmének helyes meghatározása, a tudás, jártasság a katonai képzettség tökéletesítésének egyik sarkalatos kérdése.

A tudományosan megalapozott döntéstől függ elsősorban a képzési folyamat hatékonyságának javítása és a katonai szakkaderek felkészítése.

A tananyag kiválasztásával szoros összefüggésben kell megemlíteni a képzés módszertanát is. Az ideálisan kimunkált tanterv és programok gyakorlati megvalósításának hatékonysága alacsony színvonalú módszertan mellett csak alacsony színvonalú lehet. És fordítva is így van. A tantervek, a kiképzési programok, valamint a képzés módszertana egységes és célirányosak legyenek és feleljenek meg a tisztek felkészítése általános céljának és követelményeinek.

Ez az egység realizálódjon mindenekelőtt a képzés tantárgyainak módszereiben. A módszer foglalja magába a képzés technológiáját is és

szisztematikusan vegye figyelembe a képzés anyagának megújítását, vagyis a képzés tantárgyainak összeállítását, kiválasztását kizárva abból az előregedett, másodlagos fontosságú részeket megtöltve újjal biztosítsa az oktatást, ne csak az egyes jelenségek és tények áttekintése, hanem azok lényegének felismerése szintjén.

A tudományosan kidolgozott szakmódszertannak a képzés hatékonyságát befolyásoló valamennyi tényezőt figyelembe kell venni.

A hallgató növekvő érdeklődésének biztosítását, a tantárgy el-sajátításához az optimális feltételek biztosítását, többek között a hallgatóban az önálló munka maximális igényének kialakítását, az alkotó gondolkodás fejlesztését és a gyakorlati jártasság kialakítását.

Az oktató munka eredményessége döntő mértékben függ az ember érdekeltségétől és lelkesedésétől. Ezek a tényezők hatnak a hallgatók munkabírására is. Azon a foglalkozáson, amelyen lényegi kérdések módszertanilag kifogástalanul kimunkáltak, nem olyan fárasztó, mint az unalmas, kevésbé érdekes foglalkozáson való részvétel.

Minden foglalkozás hatékonysága függ elsősorban a tartalomtól és a levezetés módszerétől. Ami az oktatott tananyag tartalmi lehetőségeit illeti, ahogy ezt a tudósok állítják, közel sem teljesek.

Mindezek mellett több foglalkozást unalmasan, érdektelenül vezetnek le, a hallgatók érzelmi részvétele nélkül. Még a harcászati foglalkozásokon is gyakran előfordul, hogy a hallgató passzív megfigyelőként, érdektelenül vesz részt és igyekezet nélkül dolgozik.

Az egyik összefegyvernemi parancsnoki tisztiskolán például „gl. szd. menetbiztosító osztagként való alkalmazása” témát dolgozták fel. A menet 20 km-es szakaszán lehetőség volt néhány bonyolult helyzet beállítására és ezzel a hallgatók részére lehetőség kínálkozott a helyzet önálló értékelésére és elhatározás meghozatalára. Nagyon jó feltételek voltak a hallgatók nevelésére az elhatározó képesség, kezdeményezőképeség, az események előrelátására, pontos számvetések készítésének javítására stb.

A foglalkozás vezető az egész idő alatt két egyszerű közlést adott, három ellenséges páncélozott járművel való találkozást, és a lesben álló ellenséggel való harcot. A hallgatók semmilyen harci helyzetet nem éreztek. A felhasznált idő és a harcjármű kilométer úgy tűnt, hogy feleslegesnek bizonyult.

Hasonló esetek sajnos nem egyedülállók.

A parancsnoki tanintézetekben eléggé gyakori módszertani hiba a csoportos foglalkozásokon a hallgatók leterhelése. Rendszerint az ilyen foglalkozásokon aktív munkát csak egy hallgató végez, a többiek a nem kellően átgondolt módszer miatt csak legjobb esetben figyelik a szereplő hallgató társukat, vagy készülnek a tanár által megjelölt következő kérdésre.

A kiképzési idő ilyenkor nem kerül gazdaságosan kihasználásra. Csak a képzés módszerének állandó tökéletesítése, a hallgatók minden foglalkozásra történő felkészültségi színvonalának alapos ismerete, a feltételek biztosítása az aktív munkához növeli az oktatási folyamat hatékonyságát.

A Dzerzsinszkij E. F. katonai akadémián például a Zolotarjev ezds. által oktatott tantárgy módszertanának alapos kimunkálása eredménye-

ként az előadások óraszámát majd kétszeresére tudták csökkenteni, a megtakarított időt a hallgatók önálló munkájára fordították.

A Kiev-i Légvédelmi rádiótechnikai főiskolán a módszer javításával egy tantárgy elméleti előadásainak óraszámát 60%-ról 25%-ra csökkentették. A megtakarított időt szintén a hallgatók önképzésére és gyakorlati tevékenységére fordítják. Mindez a vizsgákon 0,5 tanulmány átlag növekedést eredményezett, a tananyag elsajátításához szükséges összidő 18%-kal csökkent.

A képzés módszerének javításához minden tanintézet rendelkezik tartalékokkal, elsősorban az oktatástechnikai eszközök széles körű felhasználásával. Maximális hatékonysággal kell kihasználni a korszerű oktatástechnikai eszközök technikai és didaktikai lehetőségeit, úgy a tanár által tartott tanórán, mint a hallgatók önképzésén.

Nagyon fontos az oktatástechnikai eszközök felhasználása során a megfelelő információ hordozók kimunkálása (tankönyvek, tansegédletek, diafilmek, normál és keskeny filmek, ellenőrző lapok, programok és más anyagok).

Az oktatástechnikai eszközök segítségével a tananyag lényegesen süríthető, koncentrálható, jelentősen növelhető egy időegység alatt átadható információ mennyisége, de egyszerűsödik a hallgatók gyakorlati jártasságának megszerzési folyamata, növelhető az oktatottak önálló munkája, összességében jelentősen fejleszthető az oktató munka hatékonysága.

A harcokosi felsőfokú parancsnoki főiskolán a gépjárműismeret c. tantárgy, D. Sz. Zukanovics által vezetett foglalkozáson az oktatástechnikai eszközökkel felszerelt tanteremben két óra alatt olyan mennyiségű tananyagot sajátítanak el a hallgatók, amelyhez hagyományos eszközök mellett lényegesen több idő kellett volna. A hallgatók figyelmét mindkét óra alatt a tanár lekötötte és lelkesen dolgoztak.

A tanár visszacsatolás módszerét alkalmazta, figyelemmel kísérte minden hallgató tevékenységét és idejében korrigálta munkájukat.

A páncélos csapatok akadémiájának adatai szerint a hk. vezetők felkészítése a film trenazsőr segítségével többszörösen hatékonyabb (az eszköz- és időráfordítás szerint) mint a film trenazsőr nélkül. Az akadémián az oktatástechnikai eszközök széles körű felhasználása eredményeként a kiképzési időt tantárgyanként átlagban 10–25%-kal tudták csökkenteni.

A gyakorlati feladat végrehajtása során (hadművelési-harcászati és szakharcászati, valamint egyéb) nagyon fontos a kiadott feladat hitelessége, valóságossága. Ez aktivitásra és gondolkodásra ösztönöz, növeli a hallgatók érdekeltségét is, és lehetővé teszi az oktató-nevelő munka hatékonyságának javítását. De fordítva, a realitástól való eltávolodás, közömbösséget, hitetlenséget, a munka szükségtelenségének érzetét szüli a hallgatókban, amely az oktató-nevelő munkára igen rossz hatással van.

Sajnos eléggé gyakori a referátumok témáinál, az évfolyam, de még a diploma munkánál is a csapat élettől való elszakadás. Felmerül a kérdés a csapatélettől elszakított munka kielégítheti-e a hallgatót, növelheti-e aktivitását.

Találkozni még egyszerűsítésekkel is és a harchelyzetet nem megközelítő a valóságtól való elszakadással a hadművelési harcászati és szak-

harcászati feladatok kidolgozása során. Az ellenséget nem kellően aktívnak és nem megfelelő erejűnek túlkroztetik, a saját veszteségeket viszont egyre csökkentik. Az ilyen harcászati beállítás nem megfelelő, mind ez hamis elképzelést alakít ki a hallgatókban a harc bonyolultságáról és nem formálja azok harcászati gondolkodását, nem alakítja ki bennük a kívánt parancsnoki tulajdonságokat.

A hallgatókat a harcászati helyzetet maximálisan megközelítő helyzetben kell szerepeltetni a képzés folyamatában. Reális helyzetet megközelítő szituációkba kell őket állítani, vagyis lényegében az aktivitásukat kell növelni és ezzel együtt az oktató munka hatékonyságát is.

Az oktató nevelő munka hatékonyságának egyik tartaléka az egyénnel való rendszeres foglalkozás, az egyéni képességek, tulajdonságok felkutatása, fejlesztése.

A tömeges kiképzés során az első hallásra úgy tűnik, hogy nehéz ezt a feladatot megoldani. A gyakorlatban azonban nagyon sok szervezési és módszertani lehetőség kínálkozik, amelynek felhasználásával megoldható, az egyes hallgatók képességeinek és tulajdonságainak figyelembevétele, továbbfejlesztése. Ez a tanár részéről a hallgatóval való differenciált foglalkozást és a foglalkozások során, de a csapatgyakorlat alatt is kiegészítő feladat végrehajtását, az önképzés során önálló feladat meghatározását, a referátumok kidolgoztatását, tudományos kutatómunka végrehajtásába való bevonását követeli meg.

Az oktatási folyamat hatékonysága érdekében nagy figyelmet kell fordítani az irodalom minőségére is és a szemléltető eszközökre, valamint más anyagokra.

Az alacsony színvonalú oktatási tananyag megnehezíti a tanulmányi munkát és a képzési idő nem megfelelő felhasználásához vezet.

Az oktatási folyamat eredményességére negatív hatással van, a laboratóriumi férőhelyek elégtelensége, a legfontosabb harcitechnika és fegyverzet hiánya, a harcászati gyakorlótér, tankodron stb. kis befogadó képessége, és más objektumok hiánya vagy nem megfelelő kapacitása.

A kiképzési bázis következetes fejlesztésével el kell érni, hogy az megfeleljen a szaktantárgyak, valamint az egész képzési folyamat követelményeinek, a kiképző munka hatékonysága szüntelen javításának.

A tartalékok mozgósítása a képzési folyamat hatékonysága növelésének érdekében mindenekelőtt függ a professzori, tanári állomány tudományos és módszertani felkészültségétől. Ezért az erről való gondoskodás — különösen a fiatal tanároknál — elsődleges feladat.

Nem lehet megjegyzés nélkül hagyni, hogy napjainkban a tanárok részéről csak a *tananyag ismerete még nem biztosítja a képzés sikerét.*

A tanár nemcsak a tananyag átadója, közvetítője, hanem az oktató munka szervezője és nevelő is.

A korábban végrehajtott fikciók egy részét ma már a tanár oldhatja meg különböző technikai eszközökkel.

Az oktatási folyamatban korszerű információ hordozók mellett igen jelentős az önképzés hatékonyságának javítása is. A tanár feladata a hallgatók önképzésének a szervezése és annak irányítása.

A képzési folyamat rendszabályainak erősítésében kiemelt helyet foglal el az önképzés, melynek jelentősége napjainkban különösen meg-

nőtt. „Az önálló munka ismerete nélkül — mondotta Lenin — egyetlen komoly kérdésben az igazság nem tárható fel és aki fél a munkától, az saját magát fosztja meg az igazság feltárásának lehetőségétől.” (Teljes gyűjtemény 23. köt. 68. old.)

Az intézetek képzésének folyamata egyre inkább a hallgatók munkájára támaszkodik. Ez egy sor újabb követelményt tár fel az ilyen tevékenységet végzőkkel, a tanárokkal szemben. A tanárok kötelesek az általuk oktatott tantárgy alapos ismeretén túl az elméleti munka általános pedagógiai, fiziológiai és pszichológiai kérdéseit is kiválóan ismerni, eligazodni és jól ismerni a korszerű módszereket és oktatástechnikai eszközöket.

A tanári és professzori állomány módszertani jártasságának szüntelen tökéletesítése fontos feltétele a képzési folyamat, valamint az oktató-nevelő munka fokozásának.

A képzési folyamat erősítése úgyszintén feltételezi az oktató-nevelő munka tervezésének racionalizálását, a nap, a hét és a hónap folyamán a különböző típusú foglalkozások változtatását.

Nem ritka azonban az az eset, amikor a tanrendet úgy állítják össze, hogy mind a hat óra elméleti foglalkozás, vagy egymást követik a nehéz foglalkozások, mint pl. szeminárium az egyik tantárgyból, azt követi a zárthelyi foglalkozás stb.

Az önképzésre gyakran olyan feladatot kapnak a hallgatók, amelyet már fizikailag képtelenek végrehajtani.

Az oktatási folyamat hatékonyságára közvetett módon hatnak az olyan jelenségek, mint a helyszín, a helyiségek védelme a belső ingerektől, a munkahelyek felszereltsége stb. A tanintézet mindent köteles megtenni úgy az oktatói, mint a hallgatói állomány képzésének, illetve tanulásának az érdekében.

Igen jelentős a racionálisan kimunkált napirend. A harkovi Krilov felsőfokú főiskolán pl. a nem kellően átgondolt napirend miatt a vacsora az önképzést ketté vágta, egy év alatt kb. 300 óra ment veszendőbe a kiképzési időből vagy a vacsora után a hallgatók már nem foglalkoztak az önképzéssel. Sok kiképzési idő megy veszendőbe a tisztí iskolákon a különböző „járkálások” miatt.

A képzési folyamat hatékonyságát nagyban csökkentik a nem tervezett feladatok, a hallgatók elvonása a tanulástól különböző munkák miatt, aminek eredményeként a hallgatók felkészülése törést szenved, a jövő szakemberei felkészítettségének módszertani törvényszerűségét rúgják fel és csorbát szenved a tanterv és a program végrehajtása.

Mindezek során kialakul a rohammunka, a szemfényvesztés a kiképző munka iránti felelőtlenség stb.

A Gorkos-i felsőfokú híradó parancsnoki tisztí iskolán például a tervezett foglalkozásokon való részvétel 92⁰/₀-os, az önképzésben való részvétel 90⁰/₀. Ez tehát azt jelenti, hogy lényegében a hallgatói állomány 10⁰/₀-a nem foglalkozik rendszeresen a kiképzéssel. Végeredményben azonban más célra felhasznált idő többé-kevésbé egyenlően oszlik meg a hallgatók között, vagyis ez tehát azt jelenti, hogy minden hallgató a kiképzési idő 0,1 részét nem használja ki.

A Koron-i felsőfokú páncélos parancsnoki tiszti iskolán az elmúlt kiképzési évben, az első évfolyamon átlagban néhány száz ember esett ki a kiképzésből.

Különböző időben 10, 20, 30 hallgatót htp. munkák végrehajtása címén vonnak ki a kiképzésből.

Ugyanez a helyzet az Omszk-i összefegyvernemi parancsnoki tiszti főiskolán is. Itt az olyan hallgatók, akik valamilyen polgári képzéssel rendelkeznek (lakatos, asztalos, villanszerelő stb.) tartós időre kivonásra kerülnek a kiképzésből. Sok hallgató htp. munkát végez az önképzés idejében, illetve a kulturális, sport tömegmunka idejében. Mindezek eredményeként ezeknek a hallgatóknak nincs lehetőségük a tervszerű tanulásra, nem hajtják végre a tantervekben és a programokban meghatározott követelményeket.

A kiképzési idő elmaradásának kiegyenlítése végett a hallgatókat visszatartják néhány főiskolán a szabadság idejére, de a hallgatók ebben az időben többet foglalkoznak a htp. munkákkal, mint a képzés bepótlásával. Nem ritka az az eset, amikor a hallgatókat különböző sportegyesületekbe vezénylik tartós időre.

A tantervek és a tantárgy programok végrehajtása állami feladat és azok valamilyen oknál fogva történő mellőzése nem engedhető meg.

És végezetül minden hivatás, mint ismeretes, bizonyos sajátosságokkal rendelkezik és az egyént meghatározott követelmények elé állítja. Ma már kimutatott, hogy nem minden jelentkező tudja elsajátítani az általa választott bármelyik szakmát.

Az idegrendszer típusa, függetlenül az agy felépítésétől, nem mindig teszi lehetővé az egyén gyökeres átformálását (annál inkább nem a tanintézeti képzés viszonylag rövid ideje alatt) és az egyén olyan sajátosságokkal és tulajdonságokkal rendelkezhet, amely nem felel meg az adott hivatás követelményeinek.

A tanintézetekben végrehajtott nagyszámú kísérlet azt igazolja, hogy a sikeres kiképzés és a további munka eredményessége nem csak az érettebbi eredményétől függ, de függ attól is, nem kis mértékben, hogy az egyén az erkölcsi, pszichológiai tulajdonságainál fogva hogyan tud a katonai élet valamely területén a követelményeknek megfelelni.

A Cserpov-i katonai híradó főiskolán például a vizsga előtt előzetesen ellenőrzik a hallgatók emlékező képességét, a hangképek érzékelését stb.

Hasonló kísérleteket végeznek a Szaratov-i felsőfokú műszaki főiskolán, valamint a Mozsejszk-i műszaki akadémián és más katonai tanintézetekben.

Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy a szakkiképzés helyes megszervezése lehetővé teszi a képzési folyamat növelését, a magasabb eredmények elérését kisebb időráfordítás mellett.

A magas hatékonyságot biztosító valamennyi tényezőt és körülményt, a képzési folyamat tudományos szervezésével együtt komplexen kell vizsgálni, a tanár és a hallgatók együttes munkájának tudományos megszerzésével. Ezért a szervezés tudományos elmélete kérdéseinek napirenden tartása, az intézetek parancsnokságának párt- és komszomol szervezeteinek fontos feladata.

A tudományos szervezési elmélet, mint ismeretes, alapvető folyamat, az elvárások, módok és eszközök — a legkisebb ráfordítás mellett — a maximális eredményesség biztosításának állandó kutatása.

Éppen ezért a képzés hatékonyságának növelése nem rövid idejű kampányfeladat. Ez szintén egy állandó folyamat, amelyben kell, hogy realizálódjanak a tudományos kísérletek eredményei az oktató munka terén.

Ebből adódik szoros összefüggésben, a jövőben a tudományos kísérleti munka kiszélesítésének szükségessége a tanintézetekben.

Mínél több kutatási eredmény születik és épül be a tanintézetek gyakorlati tervében annál intenzívebb lesz a képzés folyamata, az oktató munka.

Az utóbbi években a tanintézetekben széles körű tudományos kutatómunka bontakozott ki a képzési folyamat tökéletesítése érdekében. A kutató munka területei is kiszélesedtek. De ugyanakkor ezen a hatalmas területen van jelentős elszigeteltség és nem megfelelő célirányosság is. Több tanintézet elszigetelten egy és ugyanazon problémákat old meg. Mindennek eredményeként az erők, eszközök és az idő is elforgácsolódik és a végeredmény; csökken a megoldandó feladat hatékonysága.

Ezzel összefüggésben a tanintézetek több vezetője és a pedagógusok egy része abban foglalt állást, hogy javasolja a szaktudományos kutató csoport létrehozását a felsőfokú képzés problémák kutatására, amely az általános oktatás és nevelés problémáival együtt át tudná venni a tanszéki és tanintézeti tudományos kutató laboratóriumok koordinálását és vezetésének funkcióit is.

Az ilyen tudományos központ létrehozása jelentős mértékben lehetővé tenné a katonai képzés alapvető kérdéseinek szisztematikus megoldását és többek között a képzési folyamat aktuális problémáinak a felszínre hozását is.

Nagyon hasznos lenne megítélésem szerint, ha a tanintézetek vezetői, valamint a professzori és tanári állománya elmondaná véleményét a foylóirat hasábjain, az általam érintett kérdésekről.